

Sportvállalkozások gazdasági adatai a megváltozott finanszírozási környezetben

The economic data of sport businesses under the new funding scheme

Gósi Zsuzsanna¹, Nagy József²

1 Eötvös Loránd Tudományegyetem, Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet, Pedagógiai és Pszichológiai Kar

2 Magyar Röplabda Szövetség

Összefoglaló - A magyar sport finanszírozási rendszere az elmúlt években nagymértékben átalakult. A 2011-es évtől kezdődően a látvány csapatsportágak jutottak nagyobb forráshoz. Ezt a társasági adórendszeren keresztül történő támogatás tette lehetővé. A 2013-as évtől kezdődően átalakult a központi sportfinanszírozás rendszere. A kiemelt sportágfejlesztés tizenhat sportágat érintett. A felzárkóztatási program pedig további húsz sportágnak jelent forrásbővülést. A fellendülés a sport civil szféráját közvetlenül érintette, de közvetve elérte a sportvállalkozási szférát is. A tanulmányban a Nemzeti Adó és Vámhivatal adatait mutatjuk be és elemezzük a sportvállalkozásokra vonatkoztatva. Az elemzés nomotetikus módszerrel készült. A vizsgálat a 2010-es, 2013-as, és 2015-ös évekre vonatkozik. A szektor árbevétele 2010-ben 79 milliárd Ft volt, ez növekedett 2015-re 149 milliárd Ft-ra. Az időszak alatt a statisztikai állományi létszám közel 50%-kal emelkedett. A szektor összesített eredménye mind a három vizsgált évben veszteséget mutat, de a mértéke folyamatosan csökken. A nyereséges vállalkozásoknak köszönhetően a társasági adófizetés 2015-ben már egy milliárd forint körül volt. Az adófizetés vizsgált időszakban megduplázódott. A vagyoni helyzet vizsgálata során megállapítható, hogy a saját tőke arány folyamatosan 30% körüli, mellette a kötelezettségek aránya a vizsgált időszakokban folyamatosan csökkent, de átlagosan még mindig 50% körüli. Összefoglalva a sportvállalkozási szektor javuló képet mutat, de összességében még mindig veszteséges és magas kötelezettség arány jellemzi.

Kulcsszavak: sportfinanszírozás, sportvállalkozások, számviteli beszámoló

Abstract - The financial system of Hungarian sport has changed significantly in the past few years. The main spectator sports have been receiving larger sums since 2011, which was made possible by the corporation tax system. Since 2013 the central financial system of the sport has changed as well. The priority sport development system included 16 different sports. The catch-up program also meant fund extension for additional 20 sports. This boom didn't only affect the civil sphere of the sport, but the enterprise sphere, as well. In this paper we introduce and analyze the data of the National Tax and Customs of Hungary. This research includes dates of 2010, 2013 and 2015. The income of the sector was 79 billion HUF in 2010, which increased to 149 billion HUF in 2015. In this period of time the statistical number of staff also increased by approximately 50%. The cumulative result of the sector shows losses in the 3 examined years, but they are decreasing steadily. Due to the profitable enterprises, the corporate tax income was about 1 billion HUF in 2015. The tax payment doubled in the examined period of time. After examining the financial situation, we can declare, that the capital is around 30%. The proportion of liabilities in the examined period of time decreased, but in average it was always around 50%. In conclusion, the sector of the sport entertainment is improving, but it is characterized by high liability ratio.

Keywords: sport finance, sport enterprises, accounting report

Bevezetés

A magyar sportszektorban 2010 óta jelentős változások zajlottak a finanszírozás területén. A TAO rendszer... mint innovatív új forma átalakította a finanszírozás szerkezetét. A közösségi támogatás rendszere is megváltozott. A finanszírozási rendszer három alapvető része napjainkban a TAO rendszer, a kiemelt sportágak fejlesztése (KSF), és a felzárkóztatási program (FSF). Ezt a folyamatot erősítik még a létesítményfejlesztési projektek és a kiemelt nemzetközi és hazai versenyek központi támogatása. A felsorolt változások elsősorban a sport civil szervezeteinek bevételeire hatottak. A sportszövetségek és a sportegyesületek bevétele ennek hatására az elmúlt években jelentősen növekedett. A finanszírozás átalakítása szükségszerű volt. A sportszektor Magyarországon évekig forráshiánnyal küzdött. Több kutatás is bizonyítja azt, hogy a sport hagyományosan és elismerten társadalmi tőkét építő szerepe mellett, gazdasági tőkét is vonz. (Preuss, 2004) Többször megállapításra került az is, hogy XX. században lejátszódo tudományos, műszaki, gazdasági, társadalmi változások a sportot sem kerülték el. A sportnak a gazdaságban, a társadalom életében betöltött szerepe alakult át gyökeresen az elmúlt 40-50 évben. (Fóris, Bérces 2005) A sport a világgazdaság egyik meghatározó elemévé vált, és egyre intenzívebb növekedést mutat. (Faragó, Konczosné Szombathegyi, Béki, 2018) A múltira visszatekintve, szocialista időszakban a sport legfontosabb finanszírozója az állam volt. (Bakonyi, 2007; Földesi, 1996; Földesi, Egressy 2005) A rendszerváltást követően azonban az állami szerepvállalás folyamatosan csökkent. Az 1990-es évektől kezdődő gazdasági nehézségek miatt a központi kormányzat nem volt képes ezt a feladatot ellátni. (Földesi, Egressy 2005), ezért egyre nagyobb feladat hárult az Önkormányzatokra. Az önkormányzati szektornak a sportra fordított kiadásai 2000 és 2014 között a következőképpen alakultak. A 2000-es évek elejétől elkezdtek fokozatosan növekedni, majd az évtized második felében stagnáltak a 2010-es időszaktól kezdően pedig csökkentek. (Kozma, Bácsné Bába, Perényi 2016) A rendszerváltást követő új körülmények között a háztartások sem voltak képesek elegendő forrást biztosítani sportcélokra. (Paár, 2011) Összefoglalva sem a piac, sem a civilszervezetek nem voltak képesek önmagukban megújítani a magyar sportot és alapvetően meghatározni a rendszerváltás

társadalmilag hasznos irányát. A legnépszerűbb sportágakban sem lehetett a versenysportot átfo-góan üzleti alapokra helyezni. (Bakonyi, 2007) A sport egészét forráshiány jellemezte a 2010-es évekig. Ez a helyzet változott meg gyökeresen az azóta eltelt időszakban.

A finanszírozás esetében azt is figyelembe kell venni, hogy az élsport szervezetei ma már hazánkban is többségében gazdasági társaságok, amelynek működését a piaci környezet szabályozza. (Gyömörei, 2012) A XX. Század második felében a sport jelentős része az üzleti élet alkotóelemévé vált. Ennek legfőbb tényezői közé tartozik az, hogy a szabadidősport tömegessé válásával kapcsolódó iparágak jöttek létre, a sport az idegenforgalom részévé vált, a látványsportban a sportoló lényegében vállalkozóvá vált. (Sárközy, 2002) Számos országban a sport jól jövedelmező iparág, hatalmas gazdasági jelentősége van. A sportipar szabadidős piacának dinamikus fejlődése alapvetően két tényezőnek köszönhető. A megnövekedett szabadidő és megváltozott életmód miatt megnőtt a kereslet a szabadidős sportolási lehetőségek iránt, bővülő piacot nyújtva a sportszolgáltatásokat előállító vállalkozások a sportfelszerelések gyártói és a sportturizmusban érdekelték számára. (András, 2003) Mára a sporttevékenység egyre szorosabb kapcsolatba kerül az üzleti szférával, profittermelő képessége bebizonyosodott, így a sport a gazdaság dinamikusan fejlődő, húzó szektorává válhat. (Bácsné Bába, 2015) A futball vonatkozásában készült kutatások szerint, a pályán elért eredményeket nagyban befolyásolják az egyes csapatokra fordított összegek. (Kassay, 2017) A nemzetközi kutatások is többször foglalkoznak sportszektor gazdasági méretének meghatározásával. A sportágazat által létrehozott gazdasági érték mérése nem egyértelmű. (Andreff, 2006) Nemzetközi becslések szerint a sport termeli ki a világ GDP-jének kb. 2 százalékát. Az Európai Unió teljes foglalkoztatásának 3,5%-a sporthoz köthető. Tényként kezelhető, hogy minden egyes sporthoz kötődő új munkahely 0,65 új munkahelyet teremt (turizmus, építőipar, szolgáltatások). (Borbély 2015) A gazdasági adatok mellett azonban fontos azt is kiemelni, hogy sportesemények, a verseny- és szabadidősportban nemcsak gazdasági hasznot nyújtanak, hanem az emberi és társadalmi tőke növeléséhez is hozzájárulnak. (Nicholson-Hoye, 2015) A különböző sportesemények emellett hozzájárulhatnak az egészséges összetartozás

kialakulásához és társadalmi különbségek csökkentéséhez. (Vörös, 2017) A magyar sportpiac méretének meghatározására többször történtek kísérletek, több különböző szempontból. A társasági adóbevallások hasonló elemzése a 2002-es év vonatkozásában történt. A 2002-es év adatai alapján 7 306 db sporttal foglalkozó vállalkozást vizsgáltak. A 2002-es adatok a szervezetek bővebb körét vizsgálták, mint ami mostani tanulmányban szerepel. A mostani tanulmányban a szolgáltatási területen működő vállalkozásokat vettük górcső alá. A 2002-es adatokban még szerepelnek sportcikk kiskereskedők, valamint a sporteszköz termelők. A szektor árbevételét akkor 350 milliárd Ft-ra tették. Ennek a legnagyobb része a sporteszköz-kerékpár kiskereskedelem 318 milliárd Ft. A sportszektor árbevétele a nemzetgazdaságon belül 0,9%-ot képviselt. A sportszektor a vizsgált időszakban nettó költségvetési befizető volt. (Nagy, 2005) A sportcélú kiadások 2008-as vizsgálata alapján, a magyar lakosság jövedelme 9 000 milliárd Ft, amelynek 1,25%-át költötték sportra. (Paár, 2013) Egy másik kutatás, amely a 2003 és 2007 közti időszakot öleli fel, azt mutatta, hogy a háztartások legtöbbször sportrendezvényekre költöttek, a második legtöbbet pedig sportrendezvények belépődíjaira. (Dénes, 2015) A magyar sport stratégiai ágazatéként való kezelése miatt a költségvetés kiadási oldalán is nagyobb arányt képvisel a sport. A sporthoz kapcsolódó állami kiadások a vizsgált időszakban a 2010-es 0,5%-ról 2015-re 1%-ra emelkedtek. (Borbély, 2015) A létesítmény fejlesztések, a szövetségek bevételeinek és az adózási rendszer változása hozzájárul a professzionális klubok környezetének megváltozásához. (Perényi, Szerovay, Bodnár, 2017)

Alapfogalmak tisztázása

A sportszervezetek fogalmának meghatározását a 2004. évi Sporttörvény 15§-ban találhatjuk, mely szerint a sportegyesület, a sportvállalkozás, a sportiskola valamint az utánpótlás-nevelés fejlesztést végző alapítvány tekinthető sportszervezetnek. Majd a 18.§ a sportvállalkozás fogalmát a következőképpen határozza meg: az a gazdasági társaság, amelynek a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló törvény alapján bejegyzett tevékenysége sporttevékenység, továbbá a gazdasági társaság célja sporttevékenység

szervezése, valamint sporttevékenység feltételeinek megteremtése egy vagy több sportágban. Ilyen társaság fő szabályként korlátolt felelősségű társaság, illetve részvénytársasági formában alapítható. Gazdasági értelemben azonban, amikor a sportvállalkozások jövedelemtermelő képességét határozzák meg, tágabb értelemben használják a sportvállalkozás fogalmát. Az adóbevallási statisztika nem különíti el a betéti társaság formában működő cégek adatait. Az adatok emiatt tartalmazzák az összes gazdasági társaság összesített adatait. Azonban fel kell hívni még egy problémára a figyelmet, hogy az összesítés csak azon cégek adatait tartalmazza, ahol a főtevékenység sporttevékenység. Azaz azok a szervezetek sporttevékenységből származói bevételei, ahol nem a sporttevékenység a főtevékenység, hanem egyéb tevékenység nem szerepelnek az elemzésre kerülő adatok között. Igaz azonban az is, hogy azon szervezetek összes bevétele szerepel az elemzésre kerülő adatok között, ahol a főtevékenység a sport, de esetleg más tevékenységből is származik bevétele.¹ A kutatók áttekintve az adatbázist arra a megállapításra jutottak, hogy a kettő közel kiegyenlíti egymást.

A sportszervezetek valós számát, valamint a működésükből származó valós bevételt nyilvános adatbázisok segítségével korlátozottan lehet csak meghatározni. A nehézséget a különböző szervezettípusokra vonatkozó eltérő adózási szabályok, adatközlési kötelezettségek okozzák. A civil szervezetek, mint sportegyesület, alapítvány adatait a KSH adatbázisában találhatjuk meg, a számviteli beszámolóik az Országos Bírói Hivatal honlapján találhatjuk meg. A sportvállalkozási szektor adatait a KSH adatbázisa elkülönítve nem tartalmazza, bár részletesebb adatgyűjtéssel bemutatathatóak lennének. A kereskedelmi szektor adatain belül a sportszer kiskereskedelem, ami megjelenik elkülönítve. A sportvállalkozások a gazdálkodásukról az adóhivatal részére küldenek részletes beszámolót. A számviteli beszámolóik pedig nyilvánosan a Cégbíróság honlapján találhatóak meg. A bírósági honlapokon megtalálható egyedi szervezeti beszámolókból azonban összesítés nem készül. A számbavetelt nehezíti még az előző bekezdésben említett probléma, hogy az adatok mind a vállalkozási, mind a civil szférában a főtevékenység szerint kerülnek besorolásra.

¹ A szervezeteknek nem kell tevékenységi kör szerint bontva jelenteni az árbevételüket, csak összesített árbevétel adatot jelentenek.

Módszerek

A tanulmány a sport területén működő profit-orientált szervezetek gazdálkodási jellemzőit mutatja be. A szektor adatai a Nemzeti Adó és Vámhivatal adatbázisából származnak. A publikáció dokumentumelemzésre épül, olyan adatsorokat vizsgál, amelyek a sportvállalkozások adóbevallásaiból kerültek kigyűjtésre. Az adatok speciális jellegére tekintettel a mérleg és eredményelemzés módszerei kerültek használatra. A vizsgálat módszere nomotetikusként tekinthető.

A cél a lefontosabb jellemzők kiemelése a szektorra vonatkozóan, azaz egy összefoglaló kép bemutatása. A sportszektor meghatározást a tanulmányban nem a sporttörvény, hanem a Központi Statisztika Hivatal szerinti besorolás szerint értelmeztük. Az adatgyűjtés a következő gazdasági évekre terjedt ki: 2010, 2013, 2015. A tanulmányban a társasági adóbevallások elemzése történik meg. Az

összehasonlíthatóság miatt a Központi Statisztikai Hivatal civil sportszervezetekre vonatkozó adatai is ismertetésre kerülnek.

Eredmények

Civil szektor összesített adatai

A Központi Statisztikai Hivatal adatbázisában elkülönülten szerepelnek a sport területén működő társas nonprofit szervezetek. A szektorban ez jellemzően a sportegyesületek, a sport területén működő alapítványokat jelenti, de ide tartoznak a sportszövetségek is, mint különleges formában működő egyesületek. Egy 2011-es felmérés szerint a magyar lakosság 8,5-9% sportolt egyesületi keretek között, nagyságrendileg ez 800 ezer embert jelent. (Bukta, 2013) Az elmúlt években a sportfinanszírozási rendszer megváltozásának hatására növekedett az igazolt sportolók száma, így az egyesületi keretek között sportolók létszáma is.

1. táblázat Civil szektor összesített adatai a sport területén, forrás ksh.hu (saját szerkesztés)

	2010	2013	2015
Nonprofit szervezetek száma (db)	7 526	7 722	8 865
Összes bevétel (millió Ft)	43094,4	76607,3	179095,4

Az 1. táblázat is jól tükrözi azt a növekedési folyamatot, amely a sportfinanszírozás területén 2010-ben indult. A sportszektor minden egyes területe növekedési pályán van. Ez megmutatkozik a szervezetek számának gyarapodásában, valamint az összes bevétel növekedésében is. A szervezetek száma a vizsgált ötéves periódus alatt 18%-kal emelkedett. Az időszak alatt az összbevétel több mint a négyszeresére emelkedett, az egy szervezetre jutó bevétel pedig 5,7 millió forintról 20, 2 millió forintra változott.

Vállalkozási szektor összesített adatai

Sportvállalkozásnak tehát a bevezetőben említett gazdasági társasági formában működő szervezeteket értjük. A gazdasági szervezetek az éves működésükről, elsősorban a bevételeikről, ráfordításokról,

jellemző vagyoni adataikról, valamint az ezekből megállapítható gazdálkodási adataikról évente szolgáltatnak adatot. Az adatszolgáltatás az ún. 29-es nyomtatványon történik, egy adott gazdasági évről a következő év május 31-ei határidővel. Az adóhivatal a sporthoz közeli kategóriákat ún. TEÁOR kód alapján tartja nyilván, és azokat a vállalkozásokat sorolja ide, ahol az alább felsorolt tevékenységek a főtevékenység:

- 7721 Szabadidős, sporteszköz kölcsönzés
- 8551 Sport és szabadidős képzés
- 9311 Sportlétesítmény működtetése
- 9312 Sportegyesületi tevékenység
- 9313 Testedzési szolgáltatás
- 9319 Egyéb sporttevékenység
- 9604 Fizikai közérzet javító szolgáltatás

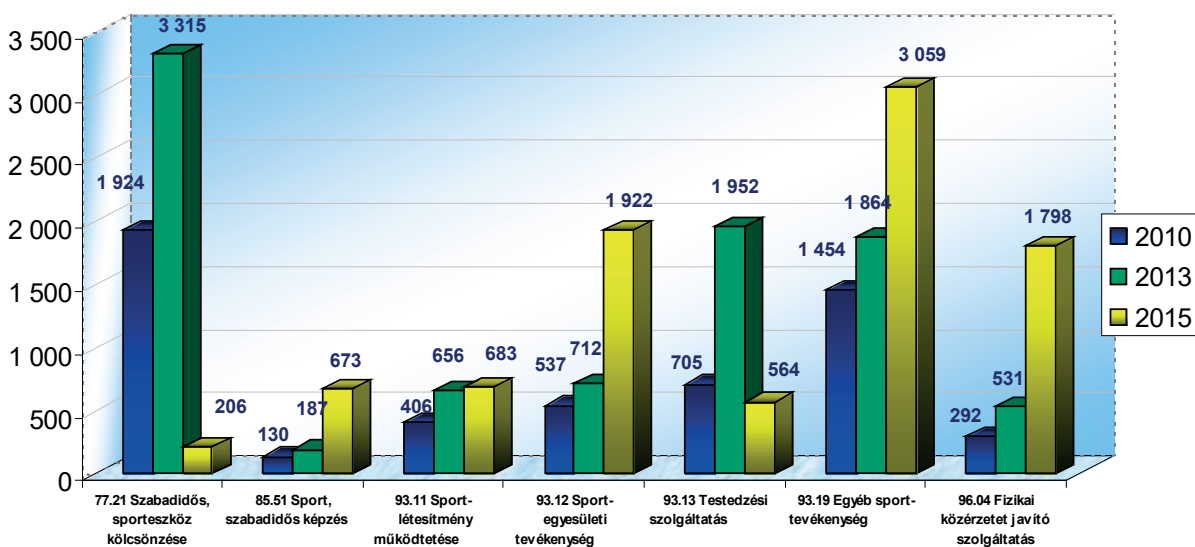
2. táblázat Sportvállalkozások fontosabb összesített adatai; forrás NAV Társasági adóbevallások adatai (saját szerkesztés)

	2010	2013	2015
Vállalkozások száma (db)	5 448	9 217	8 905
Értékesítés nettó árbevétele (millió Ft)	78983,8	116802,6	149376,5
Foglalkoztatottak létszáma (fő)	10 887	13 615	15 224

A sportszektor vállalkozási része is ugyanolyan dinamikus fejlődést mutat, mint a civil szektor. A vizsgált évek tekintetében 2010-hez képest az árbevétel növekedés 89%-os volt. A létszám pedig 40%-os emelkedést mutat. A bevétel növekedése az adóbevételek növekedését is magával hozza. Egyrészt az általános forgalmi adó növekedése miatt, másrészt, mivel nőtt a foglalkoztatottak létszáma, így az ahhoz kapcsolódó járulék és adóbefizetés is növekedett. A Központi Statisztikai Hivatal nyilvántartása szerint a sport, hobbi, játékszer kategória kiskereskedelmi forgalma ugyanezen időszak alatt 102,4 milliárdról 128,4 milliárdra növekedett.

A vállalkozások alapadatai

Az alapadatok vizsgálata esetén látható, hogy a vállalkozások számának növekedése nem tekinthető folyamatosnak. A 2010-es 5448 db vállalkozás 2015-re már 8905 db-re emelkedett, de ez alacsonyabb, mint a 2013-as adat. Az összesített adatok mellett megfigyelhető, hogy a szabadidős sporteszköz területén működő vállalkozások száma csökkent drasztikusan, a 2013. évi 3315 db-ról esett vissza 206-ra. Szintén nagyarányú csökkenés következett be a testedzési szolgáltatás területén működő vállalkozások esetében is, ahol 1952 db-ról esett vissza ez a szám 564 db-ra. A többi területen azonban növekedés látható, és ez hat az összesített adatokra is.

1. ábra A sportszektorban működő vállalkozások száma (db)

Foglalkoztatás a sport vállalkozási szférájában

A sport stratégia ágazatként történő kezelése során az adatok egyértelműen mutatják, hogy növekedett az igazolt versenyzői létszám, valamint az edzők és velük párhuzamosan a foglalkoztatott sportszakemberek száma is. Az adatok alapján a látvány-csapatsportágakban 2010-ben 234 ezer igazolt sportoló volt, ez három év alatt majdnem százezer fővel 331 ezer főre emelkedett. (Simicskó, 2015) Kiemelt sportágak esetében 2013.07.01-én az igazolt, versenyengedéllyel rendelkezők száma 35 262 fő, ez 2015.07.01-re 47 231 főre emelkedett. Az edzői létszám szintén 30%-kal emelkedett. (Szabó, 2016)

A foglalkoztatást a vállalkozási szféra esetében több különböző nézőpontból szemlélhetjük. A 3. táblázat összesíti ezeket az adatokat. Az összlétszám

vizsgálata azt mutatja, hogy a 2010-es 10 887 fő, 2015-re 15 224 főre emelkedett. A szervezetenkénti átlagos létszám azonban nagyon alacsony, 2015-ben mindösszesen 1,71 fő. De van olyan ágazat is, ahol az átlagos létszám nem éri el az egy főt sem. Az adat egyértelműen azt mutatja, hogy a vállalkozások döntő többségbe mikro vállalkozásként működik.² Ez akkor is igaznak tekinthető, ha hozzávesszük, hogy a szektorban jellemző az atipikus foglalkoztatási forma. Az edzők, oktatók egy részét megbízási szerződéssel, míg másik részét, mint egyéni vállalkozót foglalkoztatják a szervezetek. A személyi jellegű ráfordítások³, amelyet a vállalkozások eredmény kimutatása tartalmaz, a következőképpen alakultak: 2010-ben 22,78 milliárd, majd 2013-ban 40,43 milliárd, és 2015-ben 53,9 milliárd. Azaz a személyi jellegű ráfordítások dinamikusabb növekedést mutatnak, mint a létszám adatok.

3. táblázat A foglalkoztatottsági helyzet, Forrás: NAV adatszolgáltatás (saját szerkesztés)

Megnevezés / TEÁOR		77.21 Szabadidős, sport-eszköz kölcsönzése	85.51 Sport, szabadidős képzés	93.11 Sport-létesítmény működtetése	93.12 Sport-egyesületi tevékenység	93.13 Testedzési szolgáltatás	93.19 Egyéb sport-tevékenység	96.04 Fizikai közérzetet javító szolgáltatás	Összesen
2010	Összlétszám	2 093	148	541	2 029	334	5 039	703	10 887
	Átlagos létszám	1,09	1,14	1,33	3,78	0,47	3,47	2,41	2,00
2013	Összlétszám	3 405	222	874	1 771	637	5 784	922	13 615
	Átlagos létszám	1,03	1,19	1,33	2,49	0,33	3,10	1,74	1,48
2015	Összlétszám	274	1 020	2 071	713	1 117	3 566	6 463	15 224
	Átlagos létszám	1,33	1,52	3,03	0,37	1,98	1,17	3,59	1,71

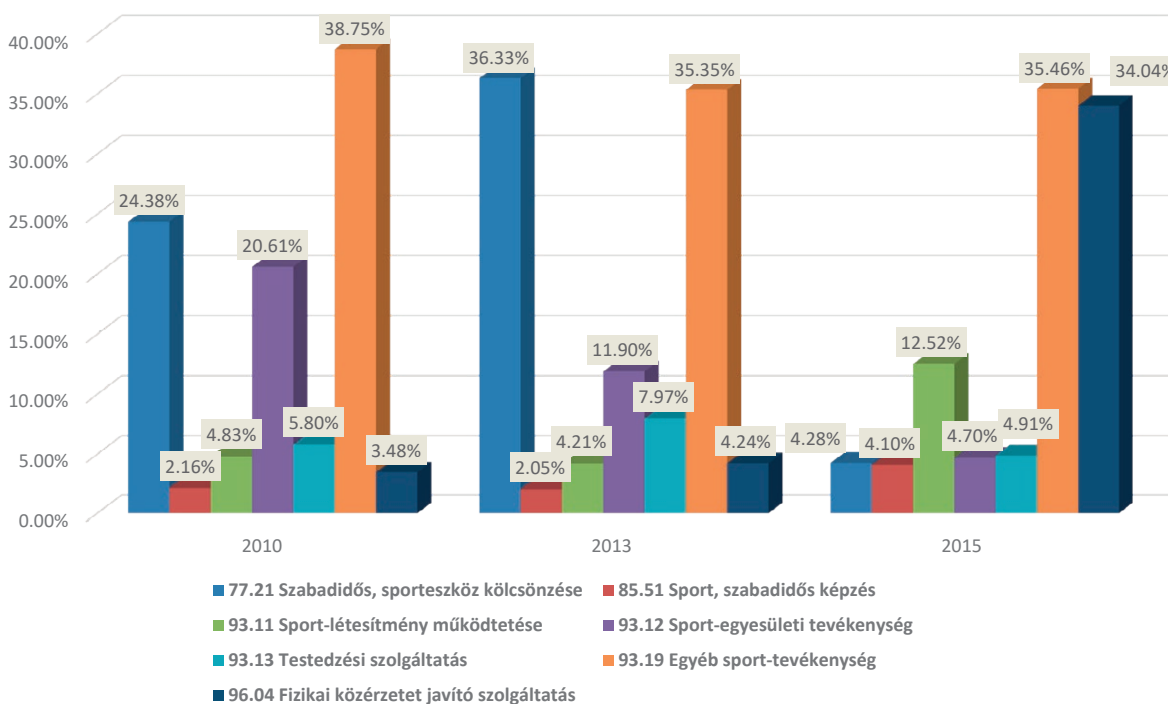
² Mikro-vállalkozások közé tartoznak azok a szervezetek, ahol a foglalkoztatotti létszám 10 fő alatt van.

³ Személyi jellegű ráfordítás: személyi jellegű ráfordítások az alkalmazottaknak munkabéreként, a természetes személy tulajdonos (tag) személyes közreműködése ellenértékéért kivetett összeg, továbbá a személyi jellegű egyéb kifizetések, valamint a bérjárulékok. (2000. évi C. törvény a számvitelről) Személyi jellegű kifizetésnek számítanak többek közt a cafetéria jellegű juttatások is.

Asportvállalkozások eredménykimutatásának elemzése

Az eredménykimutatás egy adott üzleti év bevételeit és ráfordításait tartalmazza, és ezek segítségével megállapítható, hogy az adott szervezet nyereségesen vagy veszteségesen gazdálkodott-e. A folyamatos működésből származó bevételeket az értékesítés nettó árbevétele tartalmazza. Az értékesítés nettó árbevétele a törvények szerint nem tartalmazza az általános forgalmi adót. Ebbe a kategóriába a következők tartoznak: a vevők részére teljesített szolgáltatás ellenértéke, valamint a részükre eladott készletek. A 2. táblázatban adataiból kiolvasható, hogy az árbevétel 78,98 milliárd forintról 149,38 milliárdra emelkedett. A megoszlás a különböző tevékenységek között azonban

jelentős eltéréseket mutat. Az egyéb sporttevékenység az egyetlen olyan, amelynek aránya szinte állandónak tekinthető a három vizsgált évben 38,75%, 35,35% és 35,46%. A szabadidős sporteszköz kölcsönzés árbevétele, hasonlóan a vállalkozások számához drasztikus csökkenést mutat a 2010-es 24,38%-ról esett vissza 2015-re 4,28%-ra. A legnagyobb nyertese a vizsgált a vállalkozások körének a fizikai körérzet javítását szolgáló szereplők. A 3,48%-os arány emelkedett 2015-re 34,04%-ra. A 2015-ös adatokat vizsgálva azt kapjuk, hogy az egyéb sporttevékenység körében működő vállalkozások árbevétele 52 963 millió Ft, a fizikai körérzet javító szolgáltatás esetében pedig 50 843 millió Ft.

2. ábra Az értékesítés nettó árbevételének megoszlása, forrás NAV adatszolgáltatás (saját szerkesztés)

Az eredménykimutatás az üzemi-üzleti tevékenység eredményig négy különböző ráfordítás kategóriát különböztet meg. A sportvállalkozások esetében megfigyelhető, hogy mind a három vizsgált évben a legnagyobb ráfordítást az anyagjellegű⁴ ráfordítás jelentette, ezt követte a személyi jellegű ráfordítások. Az értékcsökkenési leírás és

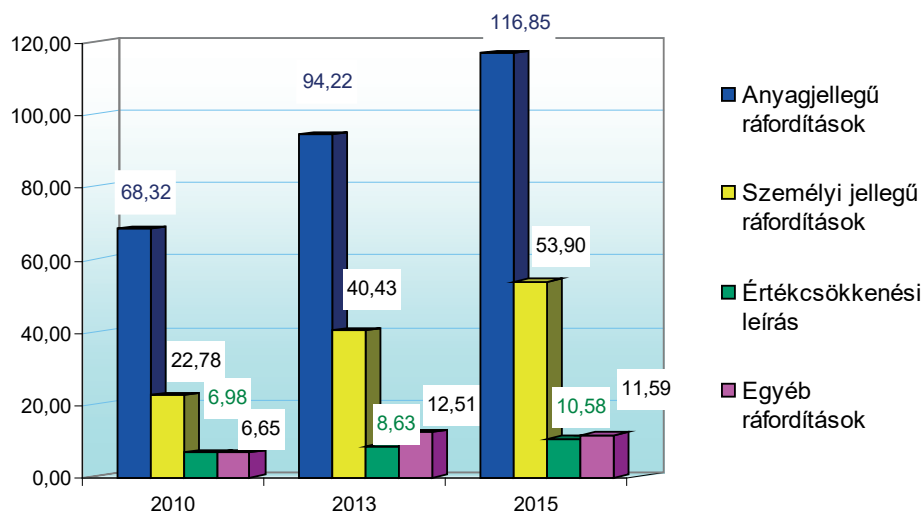
az egyéb ráfordítások a különböző években közel hasonló mértéket mutatnak. A 2015-ös évben az anyagjellegű ráfordítások az összes üzemi (üzleti) tevékenység érdekében felmerült ráfordítás 56%-át, míg személyi jellegű ráfordítások 30%-ot tettek ki. A pénzügyi műveletek, valamint a rendkívüli események eltérő módon hatott a különböző évek

⁴ Anyagjellegű ráfordítás: Az anyagjellegű ráfordítások között kell kimutatni a vásárolt és felhasznált anyagok értékét, az igénybe vett (vásárolt) szolgáltatások értékét, az egyéb szolgáltatások értékét, az eladott áruk beszerzési értékét és az eladott (közvetített) szolgáltatások értékét. (2000. évi C. törvény a számviteleből)

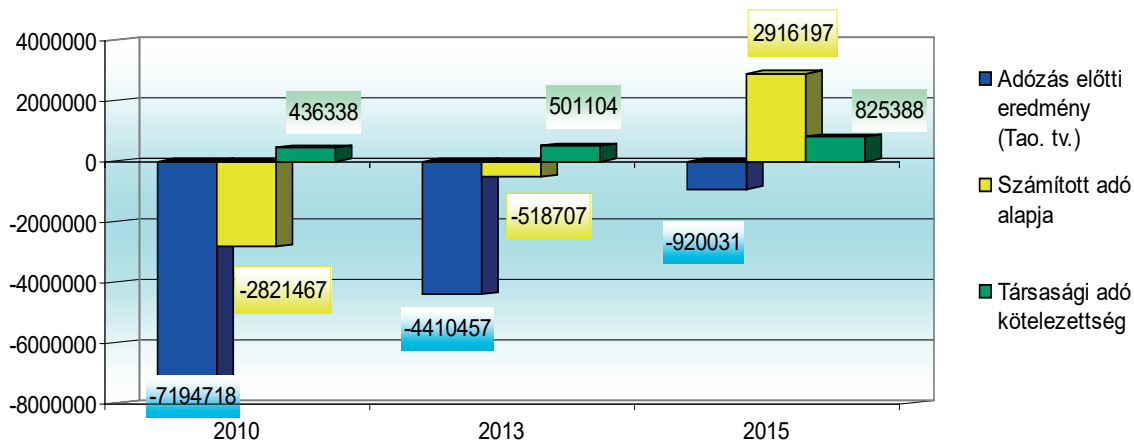
eredményére. A 2015-ös évben mindkét eredmény kis mértékben javította a gazdálkodás eredményét.

A vállalkozások sikerének egyik legfőbb mérőeszköze a profittermelés. A sportvállalkozások esetében azt láthatjuk, hogy a szektor összesítve veszteséges gazdálkodást folytat. A számított adóalapja azonban eltér ettől. Ennek egyik oka az adóalap módosító tételek. A másik, ennél meghatározóbb indok, hogy a társasági adó esetében létezik egy ún. elvárt adóalap. Az elvárt adóalap egyszerűsítve az összes bevétel 2%-a. Magyarországon a veszteséges vállalkozások többsége ezután fizeti meg a társasági adót. A vállalkozási szféra jellemzője, hogy ezen szervezetek tulajdonosai önállóan döntenek a megalakulásukról és működésükről: Így sem a vállalkozások méretéhez, sem az ahhoz kapcsolódó árbevételhez nem kapcsolható minimális elvárás. Központi benchmark adat így ezzel kapcsolatban

nem határozható meg, az egyes vállalkozások viszont kialakíthatják a saját benchmark rendszerüket. A 4. ábrán látszik, hogy a negatív adózási előtti eredmény ellenére a szektor jelentős összegű társasági adót fizet be a költségvetésbe. Az előbb említett elvárt 2%-os adóalap a központi kormányzat részéről viszont benchmark értéknek tekinthető. A vizsgált szektorok közül 2010-ben a szabadidős sporteszköz kölcsönzése, a sport szabadidős képzés valamint a sportlétesítmény működtetés összesített adatai mutatnak nyereséget. A 2013-as évben a szabadidős sporteszköz kölcsönzés és a sportlétesítmény működtetés összesített adatai mutatnak nyereséget. A 2015-ös ében szintén a szabadidős sporteszköz kölcsönzés valamint az egyéb sporttevékenység és a fizikai közérzetet javító szolgáltatás összesített adata mutat nyereséget.

3. ábra Sportvállalkozások ráfordításainak értéke milliárd Ft, NAV adatszolgáltatás (saját szerkesztés)

4. ábra Sportvállalkozások adóalapja és adófizetési kötelezettsége millió Ft, NAV adatszolgáltatás (saját szerkesztés)

Az adatok között egy érdekességét is észrevehetünk. A sport területén működő vállalkozások ugyanúgy felajánlhatják az adójuk egy részét a látványcsapat sportágak részére, mint más vállalkozások. A látvány-csapatok miatti adókedvezmény igénybevett összege 2013-ban 70 320 ezer Ft volt, 2015-ben pedig 32 831 ezer Ft.

A sportvállalkozások vagyoni helyzetének elemzése

A mérleg valójában egy vagyonkimutatás, amely

vállalkozás vagyonelemeit tartalmazza. A mérleg a vállalkozás vagyonát kettős vetületben mutatja, vagyis a vagyontárgyak rendeltetése, a használatban betöltött szerepe alapján eszközök formájában, valamint a vagyon eredete alapján források formájában. A vállalkozás teljes vagyonát a mérlegfőösszeg mutatja, amely a vagyoni helyzet nagyságát egy adott időpontban mutatja. A vállalkozások vagyoni helyzete javuló képet mutat a 2010-es 198,96 milliárdos összvagyon 2013-ra 277,95 milliárdra majd 2015-re 322,09 milliárdra emelkedett.

4. táblázat A sportvállalkozások vagyoni helyzetének néhány fontosabb mutatója (saját szerkesztés)

Megnevezés / TEÁOR	77.21 Szabadidős, sporteszköz kölcsönzése	85.51 Sport, szabadidős képzés	93.11 Sportlétesítmény működtetése	93.12 Sportegyesületi tevékenység	93.13 Testedzési szolgáltatás	93.19 Egyéb sport-tevékenység	96.04 Fizikai közérzet javító szolgáltatás	Összesen	
2010	Mérlegfőösszeg	27 766 221	5 402 182	7 012 345	68 657 277	4 263 797	78 662 996	7 197 859	198 962 677
	Átlagos jegyzett tőke	2 422	10 489	2 032	16 791	1 693	11 362	8 078	6 597
	Tárgyi eszközök aránya	33,14%	84,18%	77,54%	86,32%	31,88%	82,01%	67,96%	74,99%
	Saját tőke arány	18,72%	36,67%	16,60%	31,84%	3,38%	36,08%	14,24%	30,03%
	Kötelezettségek aránya	70,96%	59,07%	70,01%	60,11%	90,51%	44,95%	81,99%	57,39%
2013	Mérlegfőösszeg	65 051 217	3 316 539	14 524 808	71 966 380	9 192 042	104 245 523	9 655 691	277 952 200
	Átlagos jegyzett tőke	2 381	2 676	1 498	21 576	850	10 716	4 743	5 304
	Tárgyi eszközök aránya	47,79%	40,18%	76,49%	75,98%	28,67%	84,46%	64,78%	70,21%
	Saját tőke arány	29,24%	20,08%	12,28%	31,14%	15,77%	33,99%	14,40%	29,55%
	Kötelezettségek aránya	50,48%	73,46%	73,78%	62,89%	63,81%	43,32%	82,64%	54,06%
2015	Mérlegfőösszeg	5 009 677	22 863 159	73 588 851	13 557 818	12 642 030	87 496 595	106 933 721	322 091 851
	Átlagos jegyzett tőke	3 076	3 086	23 421	1 239	5 319	2 782	11 272	5 936
	Tárgyi eszközök aránya	35,10%	73,24%	72,98%	45,02%	60,33%	47,52%	82,46%	66,97%
	Saját tőke arány	28,16%	16,91%	27,22%	15,34%	16,77%	31,78%	36,95%	30,06%
	Kötelezettségek aránya	66,19%	60,35%	64,03%	47,24%	80,59%	44,36%	40,32%	50,53%

A vállalkozások többsége Magyarországon korlátolt felelősségű társaságként és betéti társaságként működik. A részvénytársasági forma a nagyvállalatokra jellemző. Míg közkereseti társaságot a felelőség miatt viszonylag keveset találhatunk. A KSH 2015-re vonatkozó adatai szerint 548 355 db gazdasági társaság működött. Ennek 72,61%-a korlátolt felelősségű társaságként, 25,53%-a betéti társaságként, 1,15%-a részvénytársaságként, 0,65%-a közkereseti társaságként működik. A különböző társaságoknak más és más a kötelező jegyzett tőkéje. A betéti társaságok esetében nincs kötelező jegyzett tőke. A korlátolt felelősségű társaságok esetében 2010-ben és 2013-ban 500 000 Ft, míg 2015-ben az újonnan alakult társaságoknak már 3 000 000 Ft, a régebben alakultaknak pedig két év türelmi idővel kell felemelniük. A részvénytársaságok esetében a zártkörűen működők esetében 5 000 000 Ft, míg a nyílt esetében 20 000 000 Ft. Az egy szervezetre jutó átlagos jegyzett tőkét vizsgálva a sportvállalkozások körében az 2010-ről 2013 csökkent, majd 2015-ös adat már növekedést mutat. Az átlagos jegyzett tőke 2015-ben 5 936 ezer Ft.

A saját tőkének a mérleg főösszeghez viszonyított

aránya alapján számítható ki a tőkeerősség, vagy más néven saját tőke arány. A mutató számítása a következőképpen történik a saját tőkét osztjuk a források összesen értékével. (források összesen megegyezik a mérleg főösszeggel) A mutató elfogadott értéke függ a tevékenység jellegétől és tőkeigényességétől. Ettől függetlenül a 30% alatti érték már kifejezetten kritikusnak tekinthető. (Kardos, Sztanó, Veress 2007). A 4. táblázat adatai alapján láthatjuk, hogy a sportvállalkozások esetében ez az érték folyamatosan 30%, azaz a kritikus érték körül mozog. Az egyes ágazatok esetében többször is 20% alatti értéket vesz fel.

A kötelezettség arányának számításakor az elfogadott érték 70% alatt van. A sportvállalkozások összesített adatai alapján kötelezettség aránya folyamatosan alatta van. Kedvezőnek tekinthető, hogy az érték a vizsgált időszak alatt folyamatosan csökken. A 2010-es adat még 57,39%, majd a 2013-as 54,06% a 2015-ös 50,53%. A vizsgált ágazatok közül néhány esetben azonban meghaladja a 70%-ot. 2015-ben a testedzési szolgáltatás esetében 80,59%, a többiben viszont a kritikus érték alatt van.

5. táblázat Likviditási mutató I, NAV adatgyűjtés alapján (saját szerkesztés)

Megnevezés	77.21 Szabadidős, sport-eszköz kölcsönzése	85.51 Sport, szabadidős képzés	93.11 Sport-létesítmény működtetése	93.12 Sport-egyesületi tevékenység	93.13 Testedzési szolgáltatás	93.19 Egyéb sport-tevékenység	96.04 Fizikai közérzet javító szolgáltatás	Összesen
2010	0,89	0,96	0,54	0,33	0,62	0,71	0,54	0,64
2013	1,08	1,02	0,85	0,62	0,69	0,64	0,62	0,80
2015	1,10	1,11	0,89	0,77	0,74	1,27	0,71	0,97

A vagyoni helyzet elemzése mellett érdemes a likviditási helyzetet is áttekinteni. A vállalkozások esetében ezt legegyszerűbben a likviditási mutató számításával határozhatjuk meg. A likviditási mutató a forgóeszközök és a rövid lejáratú kötelezettség arányát jelenti. A mutató biztonságos értéke 1,3. (Kardos és mtsai, 2007). A sportvállalkozások esetében, mint látható, egyik szektorban és egyik évben sem éri el a kívánt értéket. Az egyes ágazatokon belül ugyan vannak ingadozások, de az

összesített adat folyamatosan javuló képet mutat. Az 5. táblázatban látható, hogy a 2010-es érték 0,64-ről, 2013-ra 0,8-ra, majd 2015-re már 0,97-re emelkedett.

Megbeszélés

A sportvállalkozások adatait megvizsgálva látható, hogy a szektorban is elindultak a pozitív változások. Ezek mértéke ugyan még nem éri el a

civil szférában látható dinamikus növekedést, de minden egyes vizsgált tényező tekintetében javulás figyelhető meg. A sportvállalkozások árbevétele, vagyoni helyzete, jövedelemtermelő képessége és likviditási helyzete is javuló tendenciát mutat. A szerzők feltételezik, hogy ezek a változások hosszasan tartóak lesznek. A civil szférában megnövekedett sportolói létszám nem csak az élsportolók eredményességére hat, hanem a sportot megszerető fiatalok várhatóan későbbiekben fogyasztóként jelennek meg a sportvállalkozások piacán. A további kutatási irány, hogy a 2020-ig tartó időszakban a sport vállalkozási szférájában milyen változások következnek be. A sportszektorra napjainkban a legnagyobb veszélyt talán azt jelenti, hogy nagyon magas a közösségi, más néven állami finanszírozás aránya. A növekvő létszámadatok miatt az igazi változást az hozná, ha a magánszemélyek, de különösen a vállalkozások nagyobb arányban vennék részt a sportszektor finanszírozásában felismerve annak jelentőségét.

Köszönet

A szerzők ezúton is szeretnék köszönetüket kifejezni a Nemzeti Adó és Vámhivatalnak és a Testnevelési Egyetemnek, hogy a szektor adatait a szerzők rendelkezésére bocsátották.

1. Andreff, W (2006): Sports accounting. in: Andreff, Szymansky: *Handbook on the Economics of Sport*. Edward Elgar Publishing, Dehlttenham, UK-Northampton
2. András K.(2003): A sport és az üzlet kapcsolata – elméleti alapok, Műhelytanulmányok, Vállalatgazdaságtan Tanszék, 34. sz *Műhelytanulmány*, Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem
3. Bácsné B. É. (2015): Sportszervezetek működési kereteinek változása, *Közép-Európai Közlemények VIII/1* 151-162
4. Bakonyi T (2007): *Állam, civil társadalom, sport*, 178 old. Budapest, Kossuth Kiadó
5. Bukta Zs (2013): Új kihívások a sport civil szférájában megfelelnek-e a sportegyesületek a közösségi igényeknek; *Andragógia és Művelődéstudomány I/1* 72-86
6. Borbély A. (2015): Gazdaság, sportgazdaság in. *Sportökonómia*, Szerkesztő: Ráthonyi-Ódor K. Campus Kiadó, Debrecen 6-18
7. Dénes F. (2015): *Sportközgazdaságtan, szöveggyűjtemény*, Campus Kiadó, Debrecen
8. Faragó B., Konczosné Szombathelyi M., Béki P. (2018): A világ sportpiacának dinamikus fejlődő területei a 21. század világgazdasági és világpolitikai folyamataiban. *Multidiszciplináris Kihívások Sokszínű Válaszok* (2) 94-125
9. Fóris Á. – Bérces E (2005): Sport, gazdaság, terminológia, *Tudás Menedzsment*, A Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karának periodikája VI/2, 2005 november (117-128)
10. Földesi S. G. (1996): Sport policy in Hungary in: Chalip L., Johnson, A., Stachura L. (eds) *National Sports Policies An International Handbook* Greenwood Press, Westsport, Connecticut – London 187-211
11. Földesi, S.G., Egressy J (2005) Post-transformational Trend sin Hungarian Sports (1995-2004) *European Journal for Sport and Society* 2, 85-96
12. Gyömörei T. (2012): Magyarországi „sportvárosok” sportfinanszírozási rendszereinek összehasonlító elemzése; *E-CONOM* 2012 I/1 (12-23)
13. Kardos B., Sztanó I., Veress A. (2007): *A vezetői számvitel alapjai*, Budapest – Saldo kiadó 279.p
14. Nagy J. (2005): Sportüzlet Magyarországon, Adatok és tények sportvállalkozásokról; *Magyar Sporttudományi Szemle* 2005/2 3-7
15. Kassay L.(2017): A pénzügyi Fair Play az európai hivatásos labdarúgásban; *A FAIR PLAY ereje*, Testnevelési Egyetem Budapest, 105-118
16. Kozma G., Bácsné B.É, Perényi Sz.(2016): A magyarországi helyi önkormányzatok sporttal kapcsolatos kiadásainak vizsgálata *Magyar Sporttudományi Szemle* 2016/3 32-37
17. Nicholson, M. – Hoye R (2015): *Sport and Social Capital*. Routledge Publishing, Abingdon, New York
18. Paár. D (2011): The income and price dependency of the Hungarian spor goods consumption *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences* 19. 1 11-17
19. Paár D. (2013) A magyar háztartások sportfogyasztásának gazdasági szempontú vizsgálata; Doktori (PhD) értekezés, Sopron
20. Perényi Sz., Szerovay M., Bodnár I. (2017): Hungary: Filling the Gaps in the Strategic State Sector in. szerk Laine A. – Vehmas H.:

- The Private Sport Sector in Europe, Switzerland*, Springer 175-192
21. Preuss H. (2004): *Az olimpiai játékok gazdasági háttere*; Sanoma Zrt, Budapest
  22. Sárközy T (2002): *A sporttörvény magyarázata*, Budapest HVGOrac Lap- és Könyvkiadó Kft
  23. Dr Simicskó István: Társadalmpolitikai és stratégiai célok (előadás; letöltés 2017.06.10) http://hegyvidek.hu/site/ppt/Simicsko_Istvan-allamtitkarsag.pptx
  24. Szabó Tünde (2016): Sportpolitika II Széchenyi István Egyetem, Sportdiplomácia előadás (letöltés 2017.06.10) http://www.sze.hu/fk/sportdiplomacia/Sportpolitika/El%F5ad%E1s_2._.pdf
  25. Vörös T.(2017): Költség-haszon elemzési keretrendszer sportberuházások társadalmi-gazdasági értékeléséhez, *Közgazdasági szemle* LXIV. Évf; 2017. április (394-420)
  26. Civil Törvény; 2011.évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
  27. Sporttörvény; 2004. évi I. törvény a sportról
  28. Számviteli törvény; 2000. évi C. törvény a számvitelről